

PÄÄTÖSLAUSELMALLA MEPC.329(76) TEHTYJEN MARPOL- YLEISSOPIMUKSEN MUUTOSTEN HYVÄKSYMINEN

Hyväksyttäväksi esitettävät muutokset

Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä (IMO, International Maritime Organization) on tehty vuonna 1973 kansainvälinen yleissopimus alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä ja siihen liittyvä vuoden 1978 pöytäkirja (jäljempänä MARPOL-yleissopimus). Suomi liittyi sopimukseen ja vuoden 1978 pöytäkirjaan 20.9.1983 (SopS 51/1983). Yleissopimusta on muutettu lukuisia kertoja IMO:n merellisen ympäristön suojelukomitean (jäljempänä MEPC-komitea) päätöksillä.

MEPC-komitea antoi 76. istunnossaan 17.6.2021 neljä päätöslauselmaa, joilla tehdään oikeudellisesti sitovia muutoksia MARPOL-yleissopimukseen. Tasavallan presidentin hyväksyttäväksi esitetään MARPOL-sopimuksen I liitteeseen päätöslauselmalla MEPC.329(76) tehdyt muutokset. Päätöslauselman muutosten tarkoituksena on raskaan polttoöljyn (*Heavy Fuel Oil, HFO*) käytön ja alusten polttoaineeksi kuljettamisen kieltäminen arktisilla merialueilla muuttamalla MARPOL-yleissopimuksen I liitteen 9 lukua, lisäämällä uuden säännön 43A koskien erityisvaatimukset polttoöljyn käytölle tai kuljettamiselle arktisilla merialueilla.

Osana MARPOL-liitteen I säännön 43A muutoksia kielletään MARPOL-liitteen I säännössä 43.1.2 mainittujen tiettyjen polttoöljyjen (öljyt, jotka eivät ole raakaöljyjä ja joiden tiheys on 15°C lämpötilassa yli 900 kg/m³ tai kinemaattinen viskositeetti 50°C lämpötilassa yli 180 mm²/s) käyttö ja kuljettaminen käytettäväksi polttoaineena aluksilla arktisilla merialueilla, kuten määritelty MARPOL-liitteen I säännössä 46.2. Kielto tuli sovellettavaksi 1.7.2024.

MEPC 76 -kokouksessa annetuilla päätöslauselmilla MEPC.328(76) ja MEPC.330(76) tehdyt MARPOL-yleissopimuksen muutokset kuuluvat lainsäädännön alaan ja niissä tehdyt muutokset on esitetty kokonaisuudessaan eduskunnan hyväksyttäväksi merenkulun ympäristönsuojelulain muutoksia koskevalla hallituksen esityksellä 178/2024 vp. Samassa kokouksessa päätöslauselmalla MEPC.331(76) tehdyt AFS-yleissopimuksen muutokset kuuluvat unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Valtioneuvosto on hyväksynyt muutokset jälkimmäiset muutokset 1.7.2022. Ne tulivat voimaan 1.1.2023.

Muutosten yhteys kansalliseen lainsäädäntöön ja EU-lainsäädäntöön

MARPOL-yleissopimus on Suomessa toimeenpantu merenkulun ympäristönsuojelulailla (1672/2009) sekä merenkulun ympäristönsuojelusta annetulla valtioneuvoston asetuksella (76/2010). Aluksista aiheutuvien öljypäästöjen ehkäisemisestä säädetään merenkulun ympäristönsuojelulain 2 luvussa ja merenkulun ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen 2 luvussa.

Unioni ei ole antanut raskaan polttoöljyn käyttö tai kuljetusta koskevaa sääntelyä, joten nyt hyväksyttäväsi esitettävät muutokset kuuluvat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 4 artiklan 2 kohdan g alakohdan mukaan unionin ja jäsenvaltioiden jaettuun toimivaltaan.

Vaikutukset

Päätöslauselmalla asetetaan kieltä käyttä ja kuljettaa polttoaineena raskasta polttoöljyä aluksilla arktisilla merialueilla. Raskas polttoöljy aiheuttaa uhan herkälle arktiselle ympäristölle, sillä öljyonnettomuuden jälkien siivoaminen arktisissa olosuhteissa on erittäin haastavaa ja öljyn vaikutukset kylmässä ilmastossa ovat pitkäaikaisia. Lisäksi raskaan polttoöljyn käytöstä aiheutuva nokilaskeuma (musta hiili) sulattaa merijäätä ja lunta, mikä puolestaan kiihdyttää arktisen alueen lämpenemistä.

Kiellon vaikutus kohdistuu suomalaisen alukseen, mikäli alus käyttää tai kuljettaa polttoaineena raskasta polttoöljyä. Muutamien suomalaisten varustamojen alukset ovat aiemmin purjehtineet arktisella alueella. ESL Shipping on purjehtinut Venäjän arktisella alueella kuljettaen mm. kiviä satamarakennustöitä varten. Lisäksi Arctia Shippingin alukset ovat purjehtineet tällä alueella osallistuen mm. offshore-toimintaan.

Raskaan polttoöljyn käyttökielto lisää arktisella alueella purjehtivien alusten polttoainekustannuksia, koska alusten tulee käyttää puhtaampia polttoaineita. Suomalaiset varustamot voivat kuitenkin huomioida polttoainekustannusten nousun tekemissään rahtisopimuksissa.

Suomen ulkomaankaupan alukset eivät liikennöi Suomeen arktisen alueen kautta, joten raskaan polttoaineen käyttökiellosta ei aiheudu kustannuksia Suomen ulkomaankaupalle.

Asian valmistelu

Päätöslauselma on hyväksytty IMO:ssa MEPC-komitean 76. kokouksessa 17.6.2021. Komitean kokousten kansallisissa koordinaatioissa on kuultu merenkulkusektorin viranomaisia ja sidosryhmiä.

Hyväksymisen valmistelu on viivästynyt, koska muutosten hyväksymisen valmistelussa arvioitiin aiemmin, että muutokset olisivat kuuluneet lainsäädännön alaan ja olisi siksi tullut tuoda eduskunnan hyväksyttäväksi. Tarkemman analyysin perusteella muutokset eivät kuulu lainsäädännön alaan.

[Sidosryhmiä on kuultu muutoksista ennen niiden kansallista hyväksymistä. Lausunnonantajat...]

MARPOL-yleissopimuksen muutosten hyväksymismenettely ja kansainvälinen voimaantulo

Päätöslauselmalla MEPC.329(76) tehdyt MARPOL-yleissopimuksen muutokset tulivat kansainvälisesti voimaan noudattaen niin sanottua hiljaista hyväksymismenettelyä siten, että ne katsottiin MARPOL-yleissopimuksen 16(2)(f)(iii) artiklan mukaisesti hyväksytyiksi 1.5.2022, koska niitä ei siihen mennessä ollut vastustanut 1/3 sopimuspuolista tai sopimuspuolet, joiden yhteenlaskettu tonnisto on yli 50 prosenttia maailman kauppalaivaston tonnistosta. Muutokset tulivat voimaan 1.11.2022.

Muutosten kansallinen hyväksyminen, voimaansaattaminen ja julkaisu

Toimivaltaperusteena on perustuslain 93 §:n 1 momentti. Muutokset eivät kuulu lainsäädännön alaan, eivätkä ne muutoinkaan vaadi eduskunnan suostumusta.

Hyväksymisen jälkeen muutokset esitetään saatettaviksi voimaan valtioneuvoston asetuksella. Muutokset on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian niiden hyväksymisen jälkeen.

Esitys

Edellä olevan perusteella esitetään, että tasavallan presidentti hyväksyisi meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyyn yleissopimukseen liittyvän vuoden 1978 pöytäkirjan I liitteen 9 lukuun päätöslauselmalla MEPC.329(76) tehdyt muutokset.

Esittelijä

Neuvotteleva virkamies Laura Sarlin, liikenne- ja viestintäministeriö